

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések; nevezetes idegenek Pesten; budapesti hangszegyesület; áttekintése néhány kereskedési czikk jelen állapotjának; különféle: Krajoval égháboru, a pesti gyapjútar új épületben, zimonyi hírek, 's a' t.; tüzvész a' Szepeességben; 's a' t.) Amerika. Spanyolország (részletek d. Carlos Franciaországba költözterül, 's jóslatok jövődjéről; Cabrera daczos nyilatkozatai a' háboru folytatására iránt; a' cortes a' szabadítékok főtartása mellett nyilatkozik; törvényjavaslat a' baszk szabadítékok iránt; a' carlosiak insége; 's a' t.) Anglia (Lapvélemény a' spanyol béserződéséről; Elegy 's a' t.) Franciaország (rendszerjavok 's lapvélemények d. Carlos ügyében; Auberlin a' 2ik vád alul fölmentve; 's a' t. (Törökország. Németország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK. Pozsony, sept. 27-én: A' KK. és RR-nek mult számunkban említett két üzenetét a' Fő-RR tegnapi országos ülésökben elfogadták; egyébiránt mind tegnapi mind ma a' m. nyelvet tárgyazó üzenet felett tanácskoztak mellynek lényeges pontjai következők: „1. Hálás érzéssel emlékeznek vissza a' KK és RR. az 1836-ik eszt. april. 24-én költ k.k. válasz azon szavaira, mellyekkel Ő Fels. a' nemzeti megnyugtatni méltóztatott a' felől, hogy a' fels. Uralk. Házból származott Főhűgeknek a' magyar nyelvben tökéletes beavattatása iránt fölterjesztett ohajításukat részéről már előbb kiadott rendelete által megelőzte; ennek folytában további ohajításikat abban kívánják fölterjesztetni, hogy miután legutóbb az 1715: 3. törv. fogvást az örökösödés joga a' fels. Uralk. Házból születendő mind két nemen levő magas ivadékira általruházva találtatnék, Ő Fels. a' koronaörökösökről szóló 1550: 5, 1559: 33, és 1572: 2. törv. czikk. szellemében azon nevelési rendet, a' gazdaszonyokra is kiterjesztetni kegyeskednék; valamint hogy e' részbeni ohajításik teljesítése jövődjére egy különös czikkben biztosítsassék. 2. Miután az országos tanácskozásokban a' nemzeti nyelv divatozik, és törvényinkre nézve az 1832: 6: 3. törv. cz. fogvást ezentul a' magyar szerkezet az eredeti, következőleg a' két szerkezet közt előfordulható kétség eseteiben a' latin elhatározó erővel ugysem bír; teljes igazságon sarkalónak hiszik a' KK és RR azon kívánatukat, hogy a' törvények jövődjében egyedül magyar nyelven szerkesztessenek, sőt ebből természetesen foly kívánatuk nyilvános igazsága is, hogy nemcsak a' felirások, mellyek érdekében igazságos kívánatukat már külön üzenetben kifejezték, hanem a' k. kir. meghívólevelek is, valamint az országgyűléshez intőzni szokott fejedelmi előhatások, a' kir. mindennemű levelek és válaszok, mint az alkotandó törvények országgyűlési szokott külfeljei 's alapjai, szinte egyedül magyar nyelven készíttessenek és adassanak ki; törvénykönyvünk hiteles magyar fordítása pedig egy e' végre rendelendő választmány által eszközöltessék. Ezeket felül a' honi nyelv tovább előmozdítására legkiválóbb eszköz, ha a' törvények végrehajtása is, vagyis a' kormányzás, szinte magyar nyelven megy. Ehhez képest 3. Szükséges, hogy az ország minden kormány- és ítélőszéke, valamint az egyházi illetőségek is, hivatalukat magyarul folytassák; minél fogva a) a' k. helytartó-tanács az ország minden törvényhatóságához magyarul külfelje nemcsak intőző-, de körleveleit is, és magyar, ne u' pedig, mint némely esetekben tapasztaltott, latin borítékban becsássa azokat a' törvényhatóságokhoz. b) Az 1832: 6: 3. törv. 2ik és 3ik §-nak rendelete már most kötelezőleg terjesztessék ki oda, hogy ezentul minden világi vagy egyházi ítélőszéknél a' törvénykezés egyedül magyar nyelven nemcsak vitethessék, hanem határozottan csak azon nyelven vitessék; szintén a' hiteles helyek kiadásában a' kiadott oklevelek ugyan eredeti nyelvökben, mellyben t. i. szerkesztettek, lemásolva, mindazáltal kizárólag és egyedül honi nyelven szerkesztendő bevezetés 's befejezés mellett adassanak ki. Az eddig latin nyelven kezdett perek is a' fő törvényszékeknél mind a' bírák mind a' felek által magyarul folytatassanak; c) a' k. udv. kamara, melly eddig a' latin és német nyelvhez ragaszkodik, minden ágra nézve az 1830: 8. törv. cz. rendelkezése alá vettessék, 's mivel csak a' teljes kiterjedési sikeresítés élteti a' törvényt; d) mind a' helyt. tanács, mind a' k. u. kamra alattvalóira, különösen pedig bányászai, só-, harminczad-, posta-, erdőszeti 's más gazdasági, ugy zálogházi hivatalokra is egyaránt a' törvény rendszabását szigorúan foganatba vegye, valamint mind a' két Főkörmányszék hivatalos köre alá tartozó bármennemű számadások is, ugy az országos pénztár kezeléséről készítettettek is, csak magyar nyelven vezetessenek. e) Méltó aggodalmat gerjeszt a' KK és RRben, hogy a' magyar vég helyi katon. egészen német lábra állítván 's az ausztriai törv. könyv rendszabási által kormányoztatván, már oly helyzetben áll, hogy magát mintegy magyarnak sem tartja többé; a' további rossz következtetések megelőzése tekintetéből kívánják, hogy a' magyar törvények tisztínti behozatalán felül a' vég helyekre is egyáltalában kiterjesztessék a' magyar nyelv. f) A' magyar ezredeknél a' kormányzavak magyarosíttassanak, 's az örökösödési háborúig divatozott szokás szerint magyarul adassanak; továbbá, a' mint már Ő Fels. 1836-ik eszt. april. 24-én költ kegy. kir. válaszában részről a' szükségese intézkedések meghagyását megígérni méltóztatott, a' magyarországi hadi Körmányszékeknek, nemkülönbén a' várak és ezredek kormányának 's minden honi katonai intézetnek köteleességül tétessék, hogy ne csak elfogadják a' magyar irományokat az ország törvényhatóságától, hanem a' törvényhatóságokkal egyáltalában magyarul levelezzenek, sőt az egész katonaságnál a' magyar nyelv behozassék 's a' fő hadi Körmányszéktől kezdve, csak azok alkalmaztassanak, kik az 1830: 7. és 8. törv. czikk. következtében nemcsak magyarul tudnak, de születésükre nézve is magyarok; egyébiránt pedig a' többi örökös tartomány törvényhatóságira nézve azon rendszabás állítassék fel, hogy vagy mind a' két részről deák nyelven legyen a' levelezés, vagy pedig, ha azok eredeti nyelvökhez ragaszkodnak, viszont a' magyar törvényhatóságoknak is hazai nyelven írhatni tökéletes szabadságukban álljon. g) Az 1832: 6: 3. tör. cz. 4ik §-nak ereje terjesztessék ki oda, hogy az anyakönyvek nemcsak azon helyeken, mellyekben a' gyülekezethez magyar nyelven mondatnak szent beszédek, hanem általában 's kivétel nélkül minden helyen magyarul szerkeszthessenek. h) Végre az előrebocsátottakból önkint foly, hogy önmagok az ország bármennemű törvényhatósági is levelezéseiket magyar nyelven folytatni köteleztessenek. 4. Örömmézzel fogadták a' KK és RR Ő Fels. 1836 apr. 24-én kiadott k.k. válaszában a' nemzeti tudós társaság könyvtára gyarapodását ápoló szavait is 's azokat most már az alkotandó törvényezikkbe foglalni ohajják. Továbbá arra, hogy a' m. nyelv az egész hazában uralkodjék, annak nemcsak kipallérozása, de a' még idegen ajkú népesség közt terjesztése is megkivántatik, és szükség levén arra, hogy a' nemzeti nyelvet mindenki tulajdonává tegye, ennél fogva: 5) Tanítás által kell minden hazafinak módot nyújtani, hogy a' hazai nyelvet megtanulhassa: mire nézve a) hálás érzéssel ismerik el ugyan a' KK és RR az 1836 apr. 24-én költ k.k. válasz azon szavait, hogy a' magyar nyelv tanítószéke minden iskolában már tetteleg behozatott; azonban az 1792: 7. törv. cz. ezen rendelkezéstől kivánásukat a' KK és RR oda is kiterjesztik, hogy egyszerűen a' latin nyelv helyett a' magyar mint közönséges tanulmányelv állapítsassék meg ugy, hogy mind az alsó, mind a' főiskolákban minden tudomány még a' latin nyelv is, magyar nyelven taníttassék, azonfelül pedig a' 3 pont f) szakaszában foglalt kívánataik létesítésének elősegítésére a' magyar ezredek és katonavendőké iskoláiban is a' tanulmányelv szinte a' magyar legyen, ugyanaz értetvén a' népiskolákról is. b) Mind a' lelképásztoroknak, mind egyéb tanítóknak köteleességül tétessék a' magyar nyelv terjesztése; következőleg ezek egy részről jutalmak által serkentessenek kötelezőkre, más részről pedig hasonló hivatal betöltésekor a' magyar nyelv tudására különösen figyelmeztessék, ugy hogy min-

den vallásfőlnél csak oly plebánosok, lelképásztorok, káplánok, segédek és jegyzők rendeltessenek, kik magyarul tudnak. c) Az egész hazára kiterjedő ugynevezett magyar praeparandiák, vagy is tanítókat a' magyar nyelv tanítására készítő intézetek állíttassanak fel. A' honi nyelv tanítása elrendeltetvén, ennek tanulására legbizonyosb ösztönül szolgál 6. ha minden hazafinak köteleességül tétetik a' honi nyelv tudása. Ennél fogva kívánják az 1830: 8. törvény-czikk 4ik §-át a' jelen törvény kihirdetésétől 19 esztendő múlva a' Magyarországhoz kapcsolt részekre is kiterjesztetni, a' szabad királyi városokra nézve pedig azt rendeltetni, hogy 10 esztendő múlva beföldli a' szab. királyi városokban a' magyar nyelv tudása nélkül polgári jogokat ne nyerhessen. 7. Hogy a' honi nyelv az egész országban uralkodjék, megkivántató a' nemzetiség' tekintetéből, hogy hivatalos létét és országos hitelességét minden külső nemzeti jel szembevetőképen mutassa; ugyanazért: a) minden Magyarországhoz vett pénz magyar jelekkel és körülírásokkal készüdjön. b) Minden köz és kamrabeli épület magyar czimerekkel és felirásokkal ékesíttessék; a' magyar kereskedők hajóira, 's egyéb magyar hajókra is magyar czimer tétessék, ugyszint a' magyar katonaságnál is az ország' czimere és pecsétje használtassék; a' hivatalos pecséték szinte magyar felirással legyenek. c) Eszközöltetnék az általános a' magyarosodás, ha az idegen nyelvű vezetéknevek mentül kevesb akadályokkal magyarosíttathatnának, 's e' végre minden ezt ezelő 's legfelsőbb helyen beadandó eszedőlevél takasfzetéstől fölmentetnék. Ezeket felül: 8. Minthogy a' nemzeti méltán megkivántatik, hogy a' törvényi által adott kiváltságokban részesülni akarók a' nemzeti nyelvet tökéletesen tudják; a' nyelv' hathatós terjesztése' tekintetéből ezelő irányosnak látják a' KK és RR, Ő Felségét arra kérni, hogy azoknak, kik a' magyar nyelvet nem tudják, nemesi, vagy kir. adománylevelet adni ne méltóztassék. Egy szóval: 9. A' honi nyelv' érdemében részenként előadott buzgó ohajításikat mintegy összesítve abban kívánják kifejezni, hogy a' magyar nyelv országos nyelvvé tétetvén, a' közállomány' rendszerének minden ágain eddig a' honi nyelv' számküzésével divatozó latin és német nyelvek helyett a' magyar állíttassék vissza. — Továbbá a' KK és RR-nek tegnapi országos ülésében a' Fő-RR-től az országgyűlési szabad ujság' tárgyában hozzájuk átküldött illy értelmű vála s z olvastatott fel: „A' józan nyilvánosság, ama' rendes, illő körletűk között létező 's az ősi intézetek' természetével megféré nyilvánosság, Ő es. kir. Főhűsége és a' m. Fő-RR is alkotmányunk' és törvényhozsánk' egyik szükséges eleminek 's a' esendes utoni békés kifejlődések' lényeges feltételének tartván; az ennek előérésre szolgáló eszközöket is, mennyiben azok a' nemzet' állásának 's művelődése' fokozatának tökéletes megfelelnek, minden időben egész készséggel elfogadják és pártolják. Mivel azonban az ezt előmozdító módoknak, kivált midőn azok a' sajtó' körébe valók, megválasztásában ezek minden oldalait gondosan megfontolni, a' hazának szellemi és közértelemességi helyzetét, de egyszerűen számtalan alkotmány-szerű kiváltságos érdekeire is, figyelemmel lenni elkerülhetlenül szükséges: annál fogva nem lehetett Ő es. kir. Főhűsége és a' m. Fő-RR-nek azokon kívül, mellyeket e' tekintetben már mult országgyűlésen a' t. KK és RR-nek választottak, még következőket is meg nem említenők: Ugyanis, hogy az időszaki szabad sajtó a' sajtószabadság legkényesb neme 's ennek mintegy legutolsó foka legyen, minden európai nemzetnek, mellyeknél szabad sajtó létezik, tapasztalása 's példája igazolja; mert ez levén az, melly a' tömegre leginkább, leggyakrabban 's legérősebben hat, még ott is, hol a' szabad sajtó megállapítása kérdés alatt nem volt, mellőzhetetlenül szükségnek ismertett a' nemzetet előbb a' sajtószabadság egyéb hatásához szoktatni, mintsem a' közönség annak ezen legterjedtebb formáiban használására alkalmasnak találtatott volna. Már pedig őseink előrelátó bölcsesége hazánkban a' sajtónak 's ezzel váhatlan kapcsolatban levő megelőző vagy hozzó rendszernek kérdését, mint a' nemzeti élet legbensőbb vetejébe vágókat, oly fontosságuaknak lenni tartotta, hogy ezeket magok egész kiterjedésökben egy azokat rendszeresen tárgyalni tartozott országos küldöttségre bízta. Hogy tehát ezeknek lényegükre nézve összesen még függőben maradása mellett közölök csak egyet, még pedig az előrebocsátottak szerint a' legnevezetesebb, a' nélkül hogy a' nemzet a' kérdéses intézet jó esz. roz következőit a' fokonkénti haladásnak egyedül ezelő irányos utján tapasztalhatta volna, kiszemelni, azt bizonyos időszakra létre hozni, ennek elmultával pedig ismét elenyésztetni, a' hazának mostani állapotjában hasznosan 's éves sükkert reményelve lehessen, Ő es. kir. Főhűsége és a' m. Fő-RR annál kevesbbé hiteltetik magokkal el, minél inkább meg vannak győződve, hogy az országgyűlési tudósításoknak hitelesen, minden árnyéklatu véleménynek hű és bármely okoskodásoktól ment előadás mellett, minél gyorsabban, terjedelmesebben 's jutalmasabban szerkesztésére 's a' közönség' kezébe juttatására más biztos és a' józan értelemben vett nyilvánosság' jótékonyágának inkább megfelelő módok is létezhetnek, mint mellyet e' végre a' t. KK és RR által közzét. terv nyujtana. Miért Ő es. kir. Főhűsége és a' m. Fő-RR az országgyűlési szabad ujságok fontos kérdését a' sajtószabadság és könyv-vizsgálat szövetség és nagy tekintetű érdemével oly szoros összeköttetésben lenni vélik, hogy ezek rendszeres megvizsgálata előtt az amazokról idő-előtti mellékes értekezést 's intézkedést ezelő szerükre nem ismerhetik. Ezután elegyes ülés tartatott, mellyben a' budapesti álló-hidat, Krassó megye, Erdély 's a' vég helyek közötti határ villogásokat, Siófok helység' határát 's a' nemzeti jótékony szint tárgyazó országos küldöttségi jelentések olvastattak.

A' m. k. udv. kamra a' moldovai bányahivatal 's bányatörvényszéki helyetteségnél megürült iktatói tisztségre Markovics Márton, a' részbenyi k. bányahivatal és bányatörvényszéki helyetteség iktatóját; a' besztarcebányai kir. kamraigazgatóságánál megürült utolsó írnoki helyre pedig Richter Leopoldot alkalmazá. —

A' dimántuli, helv. vallástételt követő, Superintendentenzia meghagyásából, közhírré tétetik, hogy némely hírlapokban, különben is név nélkül közzölt azon hír, mintha főiskoláját e' Superintendentenzia Papáról más helyre vinni határozta volna, tökéletesen alaptalan. Költ Veszprémben 1839. sept. 20-án egyházközlésből. Nagy István m. k. egyházkerületi főjegyző.

(Kiviteli kereskedésünk, némely ágainak jelen állapotja.) Az Allg. Zeit. toldaléka a' magyarországi gabna, kender, dohány és borok kiszállí-

tása iránt következőleg nyilatkozik: „A kellemetlen időjárat miatt rossz gabnaterméstől félnek Angliában, mely legkedvezőbb esetben is legalább tetemesül el fog késni az idén. Ez időközre nincs ez ország ellátva gabnával, 's az angol piaczi ár a magyarországinak ellenében tetemes nyereséget ígér e pillanatban. A bécsi kereskedőházak egyik legkitünőbbike megbízást kapott f. e. aug. elején annyi gabnát (legalább 50—100 ezer mrt) szállítani Angliába, mennyit. i. octob. végeig bizonyosan oda érkezhettek, mert october után érkezendő mennyiségek nem fognának elfogadtatni. Ugyan mennyit vásárolja tehát e kereskedőház? Egyetlen mérőt sem. Miért? Mert egyetlen magyar gabnakereskedésbe avatott ember sem vevé 's veheté magára azon felelősséget, mely szerint bizonyos határidő alatt Fiumébe vagy Triesztbe képes volna szállítani a bányási búzát. Pedig e távolságot a kiszabott időhez képest valóban csekélynek mondhatni, 's az ut alsó Magyarországból lapályokon vonul keresztül a nevezett kikötőkig, 's hajózható vizekkel is bír, röviden: mindent föllelhetni itt, mi máshol olesítaná a szállítást, gyorsaságát pedig előmozdítaná. Ha már legnagyobb könnyűséggel 's aránylag rövid idő alatt Bécsből Bródyba, Triesztből Hamburgba szállíthatni mindennemű árukat, még pedig minden akadály nélkül a kitűzött határidőre, honnan származik az, hogy magyar árukkal nem tehetni ezt, melyek kitűzött célra érkezése iránt, ha csak valamennyire is biztosan akarunk számolni, oly nagy határidőt kell kitűzni, mely szükség esetén talán világ körüli utazásra is elég lenne? Tekintsük csak meg, milly uton kell végig haladni a gabnának, hogy Odeszszából a földközi tenger kikötőibe juthasson? Magyarország iparüzése csupán azt kíváná, hogy sokkal rövidebb utján néhány héttel hamarabb jelenjék meg a vásáron, 's bizonyosan sok ideig árszabó ur lenne ott; de bármilyen eszközölhetné is ezt, eddig még soha sem tön lépést kedvező következményű cél után. Utak, szállítás, hajózás, minden vakszetre vagy legyőzhetetlen hanyagságra van itt bízva. Továbbá: az angol tengerésznek évenként 600 ezer mázsa kenderre van szüksége, melyet Russziából vásárol, 's ez ország roppant nyereséget húz ez egyed-árusi cikkből. Egy tonna tehernyi kender ára Angliában mintegy 360—380 pőforint, egy tonna teher mintegy 20 mázsát foglal magában, 's így egy mázsára 18 pőforint esik, míg Magyarországon 8 pőforinton adják a kender mázsáját. Angol kereskedők, kik az e körülményből származandó nyereséget átláták, egyenesen Magyarországra siettek, 's csakugyan meggyőződtek, mikép minőségére nézve a világ bármily kenderével is bátran összeállíthatni a magyar természetvényt. Az angol föl-ügyelés alatt elküldetett próbák minden várakozást meghaladtak. De midőn utóbb számosabb megrendelés történt, 's tova szállításukat csupán magyar iparüzésre bízik, nemesak a kender elkészítése nem volt olyan, minőt az angol tengerészlet mulhatlan megkíván, hanem csöpüt 's pozdor-tát is tömtek a kötegek közé a természetők, hogy annál inkább nagyob-bíthassák a kender sulyát!! E hanyagság egyik 's rutálnokság más oldalról azon kellemetlen következményt szülék, hogy mint egy 10 év óta a magyar kender egészen kitiltá az angol tengerészlet ve-vési és használási köréből. Történhetné e illyesmi, ha rendes kereskedő-ség léteznék Magyarországon, mely méltó és illő helyet foglalna el az országban? Itten tehát a hiánynak nem a természetmenny 's nem pénz az oka, hanem csupán oly intézvények hiánya, melyek tanácsossá lenné-nek tenni képesek nagy főkepeknek magyar kereskedésbe adására és ki-terjedtebb telepítvények létesítésére. A dohány majd egészen hasonló helyzetben áll a kenderrel. Azon dohány, mely nem esik nyilvános beváltás alá, jobbadán haszonvehetlen a többi kereskedésre nézve 's rit-kán is jut az ország határin túl, noha nagyobb szorgalom mellett a ker-ji 's általában jobban művelt levelek elég terjedelmű terre találának külföldi vásárokon. Mi a magyarországi borokat illeti, ezek kétség-behozhatatlanul oly kitűnő minőségűek 's jóságuk mellett oly csekély áron kaphatók, hogy minden országgal fökeletlen kiállhatnák a verseny-zést. De ugyan úgy vannak e elkészítve 's kezelve a budai, visontai, egri és szerémi borok, mikép azt az angol kereskedés mulhatlanul kívánja, 's mikép a bordeauxi, portói és madeirai borokat rendszeren el szokták készíteni 's kezelni? 'S ha próbaul 50 palack küldetnék Angliába 's ezt megrendelés követné 30 ezer palackra, ugyan hol azon bizonyosság vagy legalább valószínűség, sőt majd mondhatni lehetőség, mely szerint az angol megrendelő a kitűzött határidő alatt mindenkor bizonyosan megkap-hatná a kívánt mennyiséget, 's folyvást ugyanazon minőségben? Ha mind-azáltal a törvényhozóság oly mértékben volna ez érdekekre nézve ked-vező, minőben nem az, vagy is ha olyan lenne, mellynél fogvást az ipar-üzés nemesak illő ótalmat, hanem egyszersmind tisztos helyet nyerne az országos társaságban, milly hamar létesülnének nagy vállalkozások, mely-lyek segéd kezét fognának nyújtani a természetők hanyagságának, vagy dologgal ismértelességének, — oly vállalkozások, minőket Franciaor-szágon, Portugáliában és Spanyolországban láttunk létesülni. E két utó-bbi birodalomban csökken most az ez iránti biztosíték, 's azért legked-vezőbb az idő, hogy határiba vonná Magyarország e nyereszkesedést, mit nagyobb biztosítéknyújtás mellett könnyen eszközölhetne. —

(Milos hg eltávolíttatása rossz következményeket kezd szülni Szerbiá-ban.) Sept. 7iki szerb határszéli hírek szerint Abdul Medzsid az új fej-delem uralkodásra lépéseig helyben hagyá Szerbia ideigleni kormányzatát. Mihály hg. háromszori meghívás után végre megígéré, hogy fejedelmeeend Szerbiának; de Belgrádba utazása idejét még nem határoza meg. Általányosan érzeni kezdik már azon erős karok hiányzását, melyek oly ügyesen tudák intézni Szerbia ügyeit; a nép megszokván egy ember; szilárd akaratjának hódolni, nem igen hajló most oly tanácsstagok ren-deletinek engedni, kik magok közt sem legnagyobb egyezségben állnak. Néhány kerületben egyenesen megtagadják a lakosok az adófizetést, 's utóbbi idő en a lopást nagy mértékben kezdik gyakorolni, holott ezelőt,

Milos példás szigorúsága miatt, oly nagy volt a rettegés, hogy rablások-rul hallani is alig lehet; a nyilvános bátorságra nézve tehát már is igen érezhető Milos hg eltávolíttatása. Egyébiránt általányosan véve még eddig az egész tartományban csönd uralkodik 's már Bosznia és Albánia lakosai is csilapulni kezdnek, noha eleinte félelmesül zajgottak Mahmud szultán halála után. A szerb alkotmány elleni zendület főnökei még nin-csenek elítélve. Obrenovics János, Milos testvére, ideiglen visszanyeré szabadságát 's családja körében várja a reáméretendő büntetést. Bel-grádot azonban elhagyója folyvást tilos. — Az angol consul, Hodges ezredes, visszatért már Mehádiából Belgrádba 's megkezdé ügyviselői ren-deles munkálkodását; de szállást mindeddig nem kaphata, mert a Milos hg által rendelési alá bízottat más célra fordítá az ideigl. kormányzóság. Egész Belgrádban csak egy lak találtatik, melyet Hodgesre nézve cél-szerűnek mondhatni; de ezért 2400 franknyi évbért kívánnak, holott fe-lét is alig éri meg e mennyiségnek. Egyébiránt Belgrád lakosai annyira gyűlölik Hodgest a száműzött Milos hggeli szorosb összeköttetés miatt, hogy életét minden perezben veszély fenyegeti. —

Hetesi löverseny (Somogy megyében.) Tartatott sept. 16. 17 és 19kén dél-után számos jelenlevő előtt, és a páholyon (Tribunc) kívül, mely bel és kül megyebeli uraságok és asszonyiságokkal megtelt, több száz hinto 's néhány ezer néző behozonyította azon nagy és közönséges részvételt, mely ezen külföldről behozott, 's négy év óta Hetesen tartott hasznos mulatságot nemzeti ünneppé változtató. A versenyei rend köv. volt: Sept. 16kán 1ső volt a paraszt ver-seny, mellyre 23 lovas jelenvén meg az első 50 a második 20 pőforint jutal-maztatott. — 2. Külön fogadás Csapody Pál 5 e. f. v. s. k. Marbek ap. Mur-phy an Marbek. — Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. He-lena 100 arany tétel 1 és fél ang. mf. nyertes Estrella. — 3. Társasági di-j. 80 arany. Erre futott Csapody Pál 4. e. f. v. s. m. Figaro ap. Murphy a. Marbek. Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor O. an. Helena. — Mirfy Dienes 4. f. v. p. m. Tatos ap. Doctor Oloroso an. Diana 1 és fél ang. mf. ismétles. Két futás, mindkettőben 1. Estrella 2. Figaro 3. Tatos. — 4. Külön fogadás. Csapody Pál 3. e. f. v. s. m. Julio ap. Emir Samhan an. Miss. — Traun X. Fer-gr. 3. f. v. p. m. Romeo ap. Conscript. an. Helena 30 arany tétel 1 és fél ang. mf. Romeo meg nem érkezvén Julio egyedül járta meg a pályát. — 5. Czindery di-j. 10 arany, szegényebb sorsu haszonbérlek, mesteremberek, és uradalmi eselőtek számára, kik a paraszt versenyben nem részesülhetnek. Három lovas között egy kaposvári mészáros nyerte el.

Sept. 17. 1. Paraszti verseny, mellyért futott 18 ló 's az 1ső 50 a 2ik 20 pőforint nyert. — 2. Elegy verseny 50 ar. tétel 1 és fél ang. mf. — Csa-pody Pál 3. e. f. v. p. k. Adandina ap. Emir Samhan an. Marbek. — Czindery László 3. e. f. v. s. k. Adeline ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. — Festetics Miklós gr. 3. e. f. v. p. Douglas ap. Gallopade an. Mally. Adandina visszahuzatott, nyertes Ade-line. — 3. Társasági di-j. 40 ar. 2 ang. mf. mindentéle Somogyban sem telivér apátul, sem telivér anyától származott lovakra. Futott érte Czindery László 3. e. sz. k. Moeskos IV. ap. Vitéz an. Moeskos I. Festetics Geiza gr. b. e. p. p. Rózsá. Nyertes Moeskos IV. — Elegy verseny 30 ar. tétel 1 és fél ang. mf. Csa-pody Pál 4. e. f. v. s. m. Figaro ap. Murphy an. Marbek. Czindery László 4. e. f. v. s. k. Irene ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. Festetics Miklós gr. 4. e. f. v. p. k. Sarolta ap. Doctor Oloroso an. Helena; nyertes Irene. — 5. Hunyady-tét ver-seny Hunyady József gr. megnyitott aláírása után 221 ar. az első ló a beje-lentett lovak tétele 80 arany a második ló 3/4 ang. mf. Bejelentett 10 ló közül futott 5 illy renddel: Festetics Miklós gr. 3. e. f. v. p. m. Nágoes ap. Conscript, an. Don Juan első; Czindery László 3. e. f. v. s. k. Adeline, ap. Doctor Oloroso an. Tüzes a 2ik; Czindery László 2. e. f. v. s. k. Selma ap. Doctor Oloroso an. Vesta 3ik; Csa-pody Pál 3. e. f. v. s. m. Somogy ap. Samhan an. Election 4ik; Festetics Miklós gr. 2. e. f. v. s. k. Aemida ap. Murphy an. Cohail ledobván a lovasát maga futott. — 6. Társasági di-j. 60 ar. 2 ang. mf. Csapody Pál 3 e. f. v. s. m. Figaro ap. Murphy an. Marbek. — Czindery László 3. e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét — Festetics Geiza gr. 5. e. p. p. Gemla ap. Murphy an. Gemla derék futás nyer-tes Cedar.

Sept. 19kén: 1. Paraszti verseny, mellyért 11 ló futott, az első 50, a második 20 pőforint nyert. — 2. Külön fogadás 30 ar. tétel 1 és fél ang. mf. Czindery László 3. e. f. s. m. Rienzi, ap. Doctor Oloroso an. Csillag. — Fest-etics Miklós gr. 3. e. f. v. s. k. Golgonda ap. Murphy an. Bárony, Somsich Miklós nevelése, mely bánatot fizetvén Rienzi egyedül járta meg a pályát, mint nyer-tes. — 3. Somogyi szép nem di-j. 112 aranyat érő arany serleg 1 és fél ang. mf., uri lovas, mellyért futott Csapody Pál 3. e. f. v. s. k. Marbek ap. Murphy an. Marbek. — Csapody Pál által megvett 4. e. f. v. s. k. Irene ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. — Ugyan az által megvett 5. e. f. v. s. k. Adeline ap. Doctor Oloroso an. Tüzes. — Czindery László 5. e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena. — Czindery László 3. e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét; nyertes Estrella lovasa Festetics Geiza gr., derék futás. 4. Külön fogadás 25 arany tétel, 1/4 ang. mf. Czindery László 3. e. sz. k. Moeskos IV. ap. Vitéz an. Moeskos I. Illés Ferencz 2. e. f. m. Handamie ap. Handamie an. Betyár nyer-tes Moeskos IV. — 5. Társasági di-j. 50 arany, 1. ang. mf. Csapody Pál 4. e. f. v. s. m. Figaro egyedül járván nyertes lón. — 6. Külön fogadás 50 ar. tétel, 3/4 ang. mf. Czindery László 2 e. f. v. s. k. Selma ap. Doctor Oloroso an. Vesta. Festetics Miklós gr. 2 e. f. v. p. k. Busa ap. Conscript, an. Busa; nyertes Selma. — 7. Záró dék-verseny. Lichtenstein Ágoston hg és Hunyady Józse. gr. által ajánlott 50 ar. 10 ló bejelentve, mindegyik 5 ar. tétel, az illy formán öszvejtött 100 aranyból 70 az első, 30 arany a 2dik lóé, futottak e renddel: — Festetics Miklós gr. 3 e. f. v. p. m. Nágoes ap. Conscript, an. Don Juan 1ső; Csa-pody Pál 3 e. f. v. s. p. k. Jemina ap. Starch an. Princesse Jemina angol származásu 2dik; Czindery László 5 e. f. v. p. k. Estrella ap. Doctor Oloroso an. Helena 3dik; Ugyanannak 3 e. f. v. p. m. Cedar ap. Doctor Oloroso an. Menyét. 4ik.

E versenyel összekötött adózók Csikajji jutalmaztatása sept. 16án reggel tartatott, gyönyörködve látták a jelenlevők azon nagy elömenetelt az adó-zók lovai nemesítésiben, melyet a ns megye által évenként rendelt számos ns véru ménlónak és a jutalmazási ingernek köszönhetni, mert a 150 számú csikók kevés kivétellel jó tartásuk, fölötté nagyra növésük és szép termetük által bamu-lást okoztak. Az esztendősek közül egy 15 pft. egy 10 pft. és tizenhárom 5 pft. — a két évesek közül, egy 30 pft. egy 25 pft. egy 20 pft. egy 15 pft. és kilencz 10 pft. — a három évesek közül, melyek még semmikép használva nem voltak, egyik 80 pft. egyik 60 pft. egyik 50 pft. egyik 40 pft. és egyik 30 pftot. A ló-vásárra mindentéle számos ló jelent, meg az árverés azonban vevők hijá-nya miatt kevés sikert mutatott, szabad alku mellett azonban számos ló adatott el, mert kihagyván azokat melyeket bizonyosan meg tudni nem lehetett, 14,321 pőforintáru lovak adattak el. A versenynek növekedő érdekét önnét bírálhatni meg hogy részint dijak részint külön fogadások 's elegy versenyek után a bírák ke-zén volt és a nyerőknek átadott 1622 dar. arany, és két serleg, megjegyze-vén, hogy mind készpénzben adatott által.

Lőcsén sept. 23án: Ruzskinóczot, a' 16. szepesi város közül egyiket, tegnap délutáni 2 órakor iszonyú tüzvész érte. Mind a' két templom, paplak, iskola, szóval az egész városka minden melléképületeivel, kivéven négy vagy öt házat, a' dühöngő elem martaléka lett. Legszomorúbb az, hogy a' téli pajtákban az egész idei termés oda égett, 's így a' különben sem igen vagyonos lakosok egy egész esztendőig minden élelem 's takarmányban fognak szűkölködni, ha csak a' felebaráti szeretet rajtok nem segít. Ugyan e' szerencsétlenségről későbbi levél így tudósít: Ruzskinócz egy a' XVI szepesi város közül, vasárnap, sept. 22kén tűz dűhe által hamuvá lún. A' lakosok, kik délutáni isteni tiszteletre sereglének össze, egyesülve, alig végzék buzgó imádságaikat, midőn orgona-hangok helyett rögtöni tűz-lárma 's vészharangok kongása iszonyulásványhoz esődité az imádságba merülteket. A' város felső vége felé vette vonalát a' szél 's ott ütött ki az áldozat lángja, 's emészte tüzhullánokkal borítá kevés pillanat alatt el már több veszély által meglátogatott várost. Kéves nappal ez előtt jég verte t. i. el a' különben is terméketlen mezőket, — 's árvíz borítá a' lakosok egyetlen gazdaságot a' lent; — 's ez napon tartá a' vész nagy fátyla-ünnep gyanánt e' város temetéét. Jó egy aszszony Lőcsé felől utban hallja hogy Ruzskinócz ég, 's ájultan összerokkad; jó egy másik Kézsmark felől, 's hallja hogy háza ég, 's örülten fut feléje, beugrik a' lángok közé, megragad egy bölesőt, csecsenőjét vélyén benne 's gyermeke helyett szemet 's hamut ölel. Sohajtások, jajgatások, őrült kiáltások, — a' kathol. 's evang. templomok lángjai alatt, majd 300 ház 's esür pattogó tűz üszkei fölött, tartatott a' vasárnapi isteni tisztelet. Néhány lőcsői ifju észrevevén az egek felé tolongó füst- 's elhőket, a' hegyen keresztül csak hamar oda siettek, de lángban találván az egész várost, csak kevés házat menthettek a' berokkadástól 's a' földszínigleni leégéstől. Nemes munkájok után éjszakán ismét vizszasiettek, reggelig az éhen nyomorgókat eledellel vigasztalók. Ezek közül egyik a' hazának sok adakozó 's érzékeny sziveit hasonlóra szólítván sürgő uton teszi e' szomorú tudósítását. (F. 74 számú Jelenkorunk 294 lapja 2ik szeletén a' szepesi 16 város tisztujtásában györgy hegyi (Georgenberg) hibás nevezetet Szepesszombathelynek kérjük igazítani, mert Georgenbergnek Szepes Szombathely ismeretes magyar neve.)

(Nevezetes utazók Pesten.) „Zrinyi“ gőzösön sept. 30án délelőtti 10 óra tájban Pückler-Muskau hg. híres utazó, miután huzamosb ideig tartózkodék keleten 's különösen M. Ali egyiptusi basa körül, kinek nagy mértékben nyere meg barátságát, fővárosunkba érkezék, honnan Bécsbe szándéka utazni. Ugyan e' gőzösön oct. 4ikén Oade perzsa hg Drenkovára fog utazni. —

A' pestbudai hangászegyesület közgyűlésére, közelebbi oct. 6kára délelőtti 11edfél órakor, ezennel minden t. cz. egyesületi tag tisztelettel meghívatik.

Spanyolország.

(Részletek d. Carlos Franciaországba költöztéről 's jóslatok jövődjéről.) Sept. 15iki bayonnei telegrafi sürgöny szerint az ettani alispán, miután sept. 13kán este a' trónkövetelőnek Urdaxba érkezterül értesült, azonnal Ainhoába siette, honnan üzené d. Carlosnak: menekednék minélelőbb francia földre, ha Espartero sergei hatalmába nem akar kerülni. Délután 3 óra tájban mintegy ezer spanyol menekvő lépett francia földre 's ötöd fél után maga a' trónkövetelő is megérkezék családotul két ezer katonával, kik azonnal lerakák fegyvereiket; e' pillanatban már Espartero is a' spanyol véghatáron állott 's elégülését nyilvánítá a' bayonnei alispánnak a' történetekkel. A' carlosiak fegyvereit átadá az alispán Esparteronak, mire még hat alavai 's két navarrai zászlóalj érkezék Ainhoába; e' katonaságnak kenyeret adatott a' francia hatóság. 16ikán reggel 4 navarrai zászlóalj lépe Franciaországba, 's e' szerint már most csak 8 tartózkodék Navarrában, mellyek üldözésire 16ikán indult meg Urdaxból Espartero. Ugyancsak 16án esti 8 órakor elhagyá d. Carlos Ainhoát, rendeltetési helyére utazandó. A' trónkövetelő polgári köntösben lépett francia földre. Guipuscoában junta alakult, melly szilárd határozottsággal jelenti, hogy ki fogja régi jogait vinni 's függetlenítendit magát, miután már most végkép megszünt e' tartomány minden kötelezése a' trónkövetelő iránt. A' fölözött carlosi csapatok, mellyek a' békeszerződést nem fogadák el, mindenkin véres boszút üznek, kinefalkotmányos utlevelet találnak. Ormaisteguy 's Villareal de Zumarraga közt 60 illy szerencsétlen áldozat holttestire találtak. Biscayában Castor Andehaga alkotmányos pártvezért agyon löveté egyik carlosi parancsnok. Az elhírült vérengző Merino is Bayonneba érkezék. Némelly magányos levelek szerint d. Sebastian infanst tulajdon katonáji agyon lövék, midőn újabb fegyverfogásra akará őket kényszeríteni. Ez azonban még további valósulást vár. — Sept. 18ikán Bordeauxba érkezését várák d. Carlosnak, honnan Bourges felé Parisba szándékozik utazni, mint némelly magányos levelek állítják. Ez azonban tökéletesen alaptalan, mert állandó tartózkodáshely választásaig Bourgesban fog mulatni, honnan eleinte Romába szándékozik; legújban mindazáltal Salzburgba kívánczók, hol még néhány gyermeke tartózkodék Beira hgnőnek. D. Francisco de Paula infansnője szeretne kibékülni a' kormányzó királynéval, 's már tett is ez iránt lépéseket a' madridi udvarnál. — A' francziák királya becsületrendi legmagosb diszjellel ajándékozá meg Esparterot, mi alkalmasint keserű érzelmeket szüend Marotban, kinek békeszerződés iránti érdemei nem igen csekélyebbek amazénál. —

(Cabrera daczos nyilatkozatai a' háboru folytatása iránt.) Palmerston l. angol biztosakat küldé Cabrerahoz, kik ajánlásokat vittek neki a' békeszerződéshez csatlakozás iránt. Alig jelentek meg e' biztosak a' morellai gróf Cabrera főhadiszállásán, midőn ez kevélyen tudatá velök, hogy már értesülve van küldetésök czéljáról. Ebéd közben különböző tárgyak körül forgott a' beszéd, 's végre küldetésöket is kezdék érinteni az angol biz-

tosak; mire azonban hirtelen így nyilatkozék Cabrera: „Nem akarék semmit hallani politikáról. Igen jól tudom, hogy Önök minden szerződés-e 's minden lépése csupán kereskedésök előmozdítására van számítva. Ha puszkákat akarnak Önök nekem eladni, kész pénzzel fogom fizetni. Ez diplomatiám, ezek rablásim.“ Ebéd után bámulva távoztak az angolok, mert nem vélték ennyi szilárdságot lappangni a' tortosai tanulóban. Espartero még keményebb elutasítást kapott, midőn hírnököt küldé Cabrerahoz a' Marotoval kötött szerződéshez csatlakozásra szólítván fel őt. Cabrera a' hírnök szeme láttára eltépé a' szerződést 's halált monda reá, ha 24 óra mulva még a' király birtokában merészkednék mutatkozni. „Ez válaszom. szöla ezután, vidd meg Esparteronak.“ Az angol biztosakhoz következő iratot intéze Cabrera: „Uraim! Számos dolgom miatt feledém Önöknek mondani, mikép 12 zászlóaljat állíték össze a' calatayudi, caspei 's darocai vidékről izmos ifjakból, kik mindnyájan gyakorlott lövészek. Puszkáim azonban nincsenek, 's ha Önök londoni ügyviselőimnek eladni leendnek szivesek löfegyvereket, ugy biztosíthatják nevemben Palmerston lordot, hogy mátol számítandó három hónap alatt ajándékküldöm megneki d. Rafael Maroto fejét, ki nem tartá meg azon ígérété, melly szerint királyom személyét Hay lordnak kellett volna átadnia. Válaszra várok 's a' t.“; Cabrera e' bánásmódját nehéz megmagyarázni, mert az egyesült spanyol hadsereg ellen nem reménylhet győzelmet kivíthatni; ha pedig esatát veszt, ugy magányos zendülőnek tekintendit őt, ki hadifogságra nem számolhat, hanem véritélőszék hatalmába kerül, mint bármelly utonálló. Egyébiránt republicai párt kezd most emelni fejét a' fölzendült tartományokban, 's Cabrera ebben látszik vég bizalmát helyezni. —

(A' cortes a' szabadítékok föntartása mellett nyilatkozik.) Madrid, sept. 12ikén: „Tegnap ideigl. hivatalviselőit választá a' cortes. Elnök Calatrava lett; 4 másodelnök: Zumalacarreui, Laborda, Lopez 's Cortina; titoknokok: Caballero, Roda, Moya y Angeler 's Felin. Ezután törvény szerűnek nyilatkozatá magát a' gyűlés 's következő, a' királynéhoz intézendő felírásjavaslatot fogadott el egyhangulag: „A' követek gyűlése, melly épen most álla össze ünnepélyesen, siet szózatát fölségedhez emelni, szerencsekívánólag a' bergarai rendkívüli 's szerencses esemény miatt, melly olly hatalmas eszközül szolgáland az alkotmányos trón megerősítésire, 's ez által a' spanyol nemzetnek dicső 's tartós békét 's az önmagának adott intézvényekre nézve tökéletes diadalt fog biztosítani. Valamenynyí tartomány e' korban példátlan öröm legkitünőbb 's legönkéntesb jellel fogadá azon hírt, mikép azok, kik eddig háboru viseltek fölséged ellen a' baszk tartományokban, most lerakák fegyvereiket 's megismerék fölséged kormányát, 's mindenütt érdemlett 's általános hála nyilatkozik Espartero föns. vezérünk iránt, ki olly szerencses végre tudá vezérelni ez annyira súlyos alkudozásokat. A' gyűlés benne most már nem csupán a' vitézséget, katonai erényt, 's lelkesülés várazshatalmát csodálja, mellynek leginkább kell köszönmünk a' dicsőség napjait, mellyet a' vitéz 's fadaradhatlan nemzeti hadsereg a' hazának kiküzde, hanem egyszersmind azon ügyességet, mellyet e' veszélyes fordulatban tanusított, 's e' bizonyos viszonyokban olly nehezen kintüntethető józan mérsékletet 's föleg azon lényeges spanyol tulajdönt, melly szerint egy spanyol sem szeret idegen befolyáshoz folyamodni, hanem minden áron föntartani törekszik a' nemzeti függetlenséget, 's mellynél fogva ő tökéletesen elmellőzé 's szükségte leníté az idegen befolyást, intézvényink iránt pedig olly tiszteletet mutatott, hogy tettei még nagyobb erőt vittak ki adott szavának. A' gyűlés a' spanyol harczos azon bámulandó szavát, melly elég volt két ellenséges hadserget arra bírni, hogy fővezereik példáját követve határtalan bizalommal szorítsakegymást keblekhez, nagy nemzeti adósságnak tekintit, 's elhatárá azt nem csupán illő hűséggel, hanem hatalmában levő teljes nagylelkűséggel is visszafizetni. A' gyűlés tehát nemcsak meghagyandja hivatalaikban azokat, kiknek ezt a' bergarai szerződés biztosítá, hanem kész egyszersmind, mellőzve minden legfontosb dolgát, a' baszk tartományok szabadítékai vizsgálatába bocsátkozni, 's kész e' tekintetben mindent megengedni, mit az alkotmány sérelme nélkül eszközölhetni. Ezalatt szerencseje van a' cortesnek előleg is biztosítani fölségedet, mikép tanácskozásai tárgyaül mindenkor az általános béke megalapítása szolgáland, mit csupán egy eszközölhetni maradandólag, ha minden spanyol tartomány külön érdeke 's szokása illő őszhangba hozatik egymással. Ezután könnyebben 's nagyobb sikerrel fogja fölséged boldogíthatni a' spanyolokat, ezek pedig minden jötekonyságit háborítás nélkül élvezendik az alkotmányos kormányzatnak.“ Nevezetes ez íromány azon tekintetből is, miszerint Espasterot dicsérettel halmozza, míg a' ministerségről szóval sem emlékezik. A' szabadítékok ügye elhatárása után, minden esetre azonnal meg fog bukni a' ministerség.

(Törvényjavaslat a' baszk szabadítékok iránt. A' carlosiak insége.) A' sept. 11ki cortesülésben következő törvényjavaslatot olvasa föl a' jogminister: 1) A' baszk tartományok szabadítékai helybenhagyatnak. 2) A' kormány a' tartományok külön kihallgatása után, mihelyt a' körülmények engedni fogják, cortesmódosítást hozand indítványba, hogy azon tartományok igényit őszhangzásba lehessen hozni a' nemzet 's alkotmány közös érdekeivel.“ — A' navarrai nép egy része alkudozásba bocsátkozék már Esparteroval, 's 20 évre kívánja biztosíttatni szabadítékait; Espartero ezt nem akará ugyan teljesíteni, de hat évre még is kezeskedést ajánlott a' kívánt biztosítás iránt. — Beszéli, hogy d. Carlos jó előre megintéte Hay lordot: ne közelítne hozzá, mivel, mint Palmerston kémjét, minden kihallgatás nélkül agyon lövetendit őt. Egyébiránt már most Navarrában 's Guipuscoában is bevezettnek mondhatni a' polgárháboru; az alkotmányosak az egész francia határszálen egyenlő hatalommal uralkodnak, 's háborítatástól épen nem tarthatnak, mert az elszélyesztett carlosiak annyira elerőtleníttek, hogy nem igen alkalmasok többé olly hamar ujra fegyvert fogni, ha megengednék is azt nekik a' francziák. Midőn fran-

ezia földre érkeztek a carlosi zászlóaljak, annyira kinzá őket az éhség, hogy lovakat öltek, 's azzal békíték ki a hatalmas ellenséget beleikben. Ha Espartero fél órával hamarabb érkezék Urdaxba, ugy családostul hatalmába jut vala don Carlos. — D. Sebastian infans szinte Franciaországban van, 's így az agyon lövetéséről rebesgetett hír alaptalannak bizonyul. Bayonneban jelenleg legalább nyolcezer spanyol menekvő tartózkodik ezer tiszttel. —

A n g l i a .

(Lapvélemény a spanyol békeszerződésről. Elogy.) Míg a tory saját leggaladabb szitoközönnel borítja el Maroto átpártoltát, a' ministeri M. Chronicle méltányosb hangon itéli meg ez eseményt, mondván: „Spanyolországi leveleink részleteit közlik azon érdekes békeszerződésnek, mellynek végrehajtása Hay lordnak, Esparteronak és Wyld ezredesnek legnagyobb böcsületükre válik. Különösen Hay l. általános méltányra érdemesíté magát; mert midőn már mindenki veszéte reményit békeszerzés iránt a' szabadítékok meghagyásával, egyedül ő nem csüggede 's valódi britt állhatatossága csak akkor szünet meg törekvésivel, midőn elérve látta célját. Managorri vállolatának neveltséges megbukta alkalmasint minden más férfit elriasztott volna további próbáktól. Mi a' francziákat illeti, ezek csakugyan majd minden további reményről lemondottak, minden törekvést megszüntettek, biztosítat visszahívták 's ügyviselőiket szunyadni engedék, minél fogva csupán akkor vevék észre magokat, midőn már meg voltak alapjai vetve a' szerződésnek. Miután azonban már figyelmesültek a' franczia hatóságok a' békeszerződés kieszközölhetésire, buzgón járultak törekvésikkel annak minél előbbi végrehajtásához, sőt Soult tábornagy szükség esetén bizonytalán még többet is kész lett volna tenni. Említünk sem szükség egyébiránt, milly nagy mértékben segíté előmozdítani a' békét Wyld ezredes Espartero táborában. Az angol ügyviselő jelenléte a' szerződés első kezdetétől végeig folyvást legnagyobb befolyásu volt az elmék lecsöndesítésére 's kölcsönös bizalomgerjesztésre az ellenkező felek közt. Maroto vakmerő tettet követett el 's életével játszik; de a' süker halát biztosít számára honosi szíveiben.“ — Matthews, a' brightoni hajógyárügylelő, sept. 11ikén est 6 órakor galambot lőtt, mely sept. 9ikén röpült el Bayonneból 's levelet viselt nyakán, mellyben Espartero megindulta Lecuauberry felé volt jelentve. A' galamb rendkívül fáradtnak látszék. — Bristolban 's vidékén sept. 10 — 11iki közt éjjel földrengést éreztek. — A' sussexi partörök közül sokan halálukat lelék már, midőn ködös éjszakákon a' 300 lábnyi magas partszirtok fölött jártak 's örködtek. Gyamu kezde innen terjedni az egész vidéken, hogy közülök többet esempészek taszítottak le a' szédítő mélységbe. Ez azonban még eddig nem bizonyult, de következő eseményt minden angol lap valóban megtörténtnek mond, melly egyébiránt Lear királyra emlékeztet: egy partör ugyanis, kit rendkívül gyűlöttek a' esempészek, nem rég ez utóbbiak hatalmába került. A' esempészek azonnal beköték szeméit, lábait összefűzék 's minden oldalról „Vessétek őt le a' szikláról!“ hangzék 's nem gondolva könyörgésével a' mélységhez huzozolák őt 's lábbal lebocsáták vallig. A' szerencsétlen áldozat kétségbeesve vágá körmeit a' földre 's legnagyobb erőlködéssel függőben tartá magát 's ez iszonyu helyzetben hagyák őt. Egy egész óránál tovább maradt a' partör e' borzasztó állapotban, 's rekedtté kiáltozá magát, míg végre alumi érte véreit ereiben 's ereje egészen fogyott. Agyvelője lángolt 's minden izma remege, annak meggondoltára, hogy néhány pillanat mulva visszatartózatlanul az iszonyu mélységbe kell zuhannia. Már elakará bocsátani a' földet, midőn összeszedvén utolsó erejét, egyik kezével lerántá szeméiről a' köteleket, 's látá, hogy csak egy két rőfnyire van lába a' földtől! A' esempészek csekély 's üres meszögödör felett készítettek illy szörnyü kint ez eskütt ellenségeknek. — Sept. 13ikán st. Croix próbát tön a' londoni közönség előtt Daguerre fénykép-készítésével 's egy óra alatt tökéletesen sikerült a' kép az angolok nem csekély bámultára. — Blackwallban, London mellett gyönyörü hadigőzöst építete a' keletindiai társaság. Neve „Sesostris“ e' szép műnek 's rendeltetése az indiai kereskedést ótalmazni. — Londonban sept. 14ikén egy sötét gyönyörü fiatal lyánya leugrott egy 202 lábnyi magas emlék tetejéről 's szörnyet halt. Ez már ik szerencsétlen eset, melly ez emlék által történt. — Eglintoun l. lovagi harezjátékát igen nemes czéltől mondják történetnek. Midőn ugyanis egykor jóságát meglátogató, mely illetődéssel látá alattvalóinak nyomasztó szükségét, 's a' hatóságoktól azon körülményből hallá e' nyomort származni, miszerint a' vagyonos birtokosok nagyobb része vagy Londonban vagy pedig külföldön utazgatással fecséri el pénzét 's mitsem juttat az iparüző tartományi szegénységnek. Ekkor gyönyörü ünnepélyt ígért tartani Eglintoun, azon reményből, hogy az ott összegyűlendő számos gazdag ember bizonyosan tetemes pénzmennyiséget költend azon vidéken. Eglintoun megtartá szavát. Kastélya körül az egész vidék nagy hasznót huzott e' harezjátékból, mert a' legrozzantabb házikóért is 20 font sterlingnyi lakbért fizettek néhány napra a' vendégek. Azonban a' zsebelők is hatalmasul dolgoztak e' gazdag aratásnál, 's több vendég hagyá el a' nagy tolongásban bankjegyeit és drágaságait. Egyébiránt a' harezjátékokat, mint látszék, megkedvelék ez alkalomkor az angolok, mert jövő évben Waterford marq. szándékozik hasonló mulatságot adni irlandi jóságain a' három királyság nemességének. — Több nyugotindiai szigeten 's különösen Jamaicaiban olly hatalmas földrengést éreztek, hogy szüntelen aggályban él a' lakosság. —

F r a n c z i a o r s z á g .

(Rendszabályok 's lapvélemények d. Carlos ügyében.) Paris, sept. 16ikán: „Don Carlos f. hó 14kén délutáni 4 órakor családostul Ainhoába érkezék, hol a' bayonnei alispán tisztelgő katona csapatall fogadá őt

és Saint Pébe kíséré. Tegnap és ma szünet nélkül munkálkodott a' bayonnei telegrafi vonal. A' spanyol trónkövetelő már uton van Bordeaux felé, hol alkalmasint mindaddig maradni fog, míg azt a' mostani spanyol kormány bátorsága kívánandja. Némellyek azt is rebesgeték hogy Há erősségben fogja őt őriztetni a' kormány; ez állítás azonban tulságos, mert Franciaország azonnal szabadon bocsátandja Carlost, mihelyt ez nyilvánítani fogja: hol szándékozik leélni végnapjait. A' ministerség már tudja is, hogy a' megbakott trónkövetelő Olaszországba kívánkozik, sőt az ottani kormányok egyikével már levelezésbe is bocsátkozék jövő sorsa iránt. Beira hgnó és d. Sebastian infans kíséri fogják őt. Hogy legidősb fia, kit a' volt carlosiak aszturiai hgnek nevezgettek, Spanyolországban maradt, az pusztá koholmány, mert az egész család Franciaországban van, hol a' kormány gondoskodik élelmezésökrül. A' madridi kormány kívánatára csupán néhány carlosi családnak szabad a' trónkövetelő körül tartózkodni, a' többit idegen utazók törvényei alá helyezé a' megyeispán. Mondják, hogy ideiglen Bourgesban fog tartózkodni a' trónkövetelő, hol őrszem alatt tartandják őt a' franczia hatóságok, mert különben könnyen újra zavart 's vérengzést támaszthatna a' szerencsétlen Spanyolországban. A' franczia sajtót jelenleg kizárólag a' spanyol ügy tartja elfoglalva, 's majd valamennyi lap különözőleg nyilatkozik d. Carlos Franciaországban tartózkodásáról. A' Courrier français ugyan is jogosítottnak véli Franciaországot d. Carlos letartóztatására, 's úgy vélekedik, hogy még kiköltözése után is biztosítást kellene tőle venni, miszerint többé nem fogja háborgatni Spanyolország nyugalalmát. A' jour. de Paris csak ideiglen véli letartóztatni Carlost, míg t. i. alárandja az ünnepélyes lemondást a' spanyol koronáról: azután pedig vendég gyanánt kívánja őt tekinteni. A' Temps okoskodása szerint ellenben azon kormány, melly d. Carlost Spanyolországba engedé jutni, nem igen gyakorolhat most nagyobb szigort ellene, midőn meggyőzötte 's fegyver nélkül tér onnan vissza. D. Carlos vendégszeretet 's menedékért könyörg; e' kettőt nem letartóztatással teljesítheti Franciaország. A' National így vélekszik e' tárgyról: „A' Nouvelliste jó forrásból akarja tudni, mikép kormányunk egy várbán szándékozik letartóztatni d. Carlost. Ez tökéletesen alaptalan, mert mihelyt franczia földre tevé lábát don Carlos, azonnal igényel bir a' franczia lelkiület és törvény ótalmára, melly minden idegenre nézve egyenlő jótékony ságot gyakorol, legyen az király vagy kézműves. A' kormány ugyan eltilhatta volna őt határinktól, de miután már átlepte azokat, nincs többé joga letartóztatással változtatni a' vendégszerete et. A' franczia föld a' rabszolgát is szabadabb teszi, mihelyt lábával érinti azt, 's e' szabad országot nem változtatni a' menekvőre nézve börtönné. Vannak részletes szigorú törvényink a' menekvők iránt, 's ezek szerint távozásra kénytethetni ugyan d. Carlost, de letartóztatni őt épen nincs joga a' kormánynak. Azon hatalom, melylyet az aug. 7iki kormány bitorla, midőn Berry hgnót és Napoleon Lajust legszentebb jogaiktól fosztá meg, nem bocsátván őket védelmökre nemzeti törvényszék elibe, nem szolgálhat itt mentségi ürügyül, mert a' törvény vakmerő megsértése senkit nem jogosíthat törvénytelenég-ismétlésre. Akár marad itt d. Carlos, akár pedig távozik, minden esetre joggal bir a' közönséges törvények jótékonyására. Egyetlen alkotmányos hatóság sem bánhatik vele másképp e' tekintetben, mint bármelly közkatonával.“ —

T ö r ö k o r s z á g .

Konstantinápolyi sept. 4diki hírek szerint Stopford angol hajóvezér elhagyá a' fővárost, miután a' nagyurnál udvarlaton volt. Naponkint számos angol katonatiszt érkezék a' fővárosba a' dardanelláknál tanyázó hajó-seregűl a' török székesváros nevezetességei megzemlélesi végett; ezek közt volt látható Napier is a' szentvincent-foki gróf, angol hajókapitány, 's portugál ellenhajóvezér, ki a' nagyvezérnél látogatáson volt. A' fővárosban folyvást jó lábón áll az egészség. —

Konstantinápoly, aug. 28kán: Aligha Mehemed Ali ellen korlátozó rendszabályokat használnának; mert nemesak Russzia, hanem Franciaország legnagyobb mértékben ellenök van. Anglia ugyan még folyvást sürgeti, hogy az alkirály takarodjék ki Szyriából 's Candiából 's érje be az egyiptusi örökséggel, Franciaország azonban, ugy látszik, nem osztózik e' véleményben 's Ibrahim részről előnyomulástól retteg, melly az európai békére igen veszélyes lehet 's ez okbul elnézést tanácsol. Amnyi bizonyos, miszerint Meh. Ali az alexandriai consulok fenyegetésire, hogy kívánati mellett makacsul maradása esetén az egyesült angol-francia hajó-sereg Alexandria előtt megjelenendik, oda nyilatkozá, miszerint ez esetben azonnal parancsot adand fiának Konstantinápoly felé nyomulásra. Az angol-francia hajó-sereg még folyvást a' dardanellák előtt horgonyoz, melly jelenleg csak annyit félhet tőle, mint az alexandriai rév. Stopford csak három esetben tartja, nyilatkozása szerint, szükségesnek a' dardanellákba menetel kivívását: 1) ha Ibrahim basa Konstantinápoly felé nyomulna; 2) ha komoly zavargás törne ki a' fővárosban; 3) ha orosz hajó-sereg vitorlázna a' Boszporba. —

N é m e t a l f ö l d .

A' luxemburgi Echo szerint Luxemburg német résziben megtartott tisztviselőktől következő esküt követeltek: „Hűséget 's engedelmisséget ígerek 's esküszöm németalföldi király ő felségének, luxemburgi hgnek, a' rám bizott ideigleni hivatali igazsággal 's figyelemmel teljesítendem, 's kötelelsemimet, sem barátság sem gyűlölség miatt, soha meg nem szegendem. Isten és szent szava ugy segítsen.“ A' törvényszéknél igen sokat elmozdítottak hivatalaikbul. —